

MATKO MATIJA MARUŠIĆ
Institut za povijest umjetnosti, Zagreb
E-mail: mmarusic@ipu.hr

Izvorni znanstveni rad
UDK: 728(497.584Dubrovnik)"13"
72Johannes de Vienne
73Johannes de Vienne
DOI: <https://dx.doi.org/10.21857/moxpjh1o2m>
Primljeno: 20. 4. 2023.
Prihvaćeno: 28. 6. 2023.

MAJSTOR IVAN ANTUNOV IZ VIENNE I DUBROVAČKA KUĆA KASNOG 14. STOLJEĆA

MATKO MATIJA MARUŠIĆ

Sažetak: U radu se analizira poslovni pothvat graditelja Ivana Antunova (prve vijesti 1351., preminuo 1392.), sina doseljenika iz francuskoga grada Vienne i jednog od vodećih graditelja i klesara svoga doba na dubrovačkom području. Majstor Ivan sagradio je uglovnicu za imućnog trgovca Stojka Stanislavića na ulici Prijeki, središnjoj komunikaciji seksterija Sv. Nikole, duž koje se u posljednjoj četvrtini 14. stoljeća grade reprezentativne kuće imućnih građana. Stanislavićeva kuća nije sačuvana, no izvori omogućuju njezinu ubikaciju, rekonstrukciju dekoracije pročelja, rasporeda prostorija i drvene opreme unutrašnjosti koju je izradio tesar Sergol Miroslavić.

Ključne riječi: Ivan Antunov iz Vienne, 14. stoljeće, stambena arhitektura, kultura stanovanja, Dubrovnik, seksterij Sv. Nikole

Keywords: Jean d'Antoine de Vienne, 14th century, residential architecture, Dubrovnik, Saint Nicholas *sexterium*

Stambena arhitektura gotičkog i renesansnog Dubrovnika, njezine tipološke i oblikovne karakteristike te reprezentativni potencijal, predmet je kontinuiranog zanimanja istraživača. Taj je interes, međutim, uglavnom usmjeren na 15. i 16. stoljeće, razdoblje koje historiografija naziva "zlatnim dobom" Grada.¹ Kako je, pak, izgledala "kuća u Gradu" prije otprilike 1400. godine, slabije je poznato poglavlje, koje zahtijeva

¹ Vidi, među ostalima, Nada Grujić, "Reprezentativna stambena arhitektura", u: *Zlatno doba Dubrovnika XV. i XVI. stoljeća: urbanizam, arhitektura, skulptura, slikarstvo, iluminirani rukopisi, zlatarstvo* (katalog izložbe, Muzejski prostor, Zagreb – Dubrovački muzej, Knežev dvor, Dubrovnik), ur. Milan Prelog i dr., Zagreb: MTM, 1987., 65–75, 307–323 [katalog]; Maja Nodari, *Prilozi poznavanju stambene arhitekture Dubrovnika u 15. i 16. stoljeću*, u: Likovna kultura Dubrovnika 15. i 16. stoljeća: znanstveni skup uz izložbu Zlatno doba Dubrovnika, ur. Igor Fisković, Zagreb: MGC, 1991., 63–69. Nada Grujić, *Kuća u Gradu*, Dubrovnik: Matica hrvatska, 2013.; Danko Zelić, "Dva požara, dvije obnove, dva stila: prilog poznavanju dubrovačke stambene arhitekture sredinom 16. stoljeća", *Peristil* 56 (2013.), 113–126.

sustavna arhivska istraživanja na temelju kojih će se moći rasvijetliti razvoj stambene arhitekture, djelovanje majstora graditelja, ali i odvagati udjele plemićkog i građanskog sloja u oblikovanju slike Grada. U nedostatku sačuvanih spomenika, razumijevanje stambene arhitekture 14. stoljeća omogućava isključivo analiza ugovora o gradnji i opremanju kuća iz knjiga dubrovačkog notarijata, koji spominju plastično-dekorativne elemente pročelja ili prostornu organizaciju unutrašnjosti.² Tema ovog priloga je jedan takav prilično dobro dokumentirani primjer iz 80-ih godina 14. stoljeća, tim važniji što je kuću sagradio Ivan Antunov iz Vienne (Johannes Antonii de Vienna; najranije poznate vijesti 1351., preminuo 1392. godine), jedan od ključnih aktera graditeljske scene druge polovice 14. stoljeća na južnom Jadranu.

Navedeni je *petrarius* i *lapicida*, naslijedivši radionicu od oca koji se u Korčulu doselio iz grada Vienne, nedaleko od Lyona, na jugoistoku Francuske,³ obnašao istaknutu dužnost protomajstora crkve sv. Vlaha početkom 70-ih godina 14. stoljeća. Osim što je upravljao gradilištem Parčeve crkve, majstor Ivan gradio je javnu i fortifikacijsku arhitekturu u Korčuli⁴ te je klesao arhitektonsku plastiku za pročelja privatnih kuća plemića i građana u Dubrovniku, Stonu i Zadru.⁵ Također, prema ispravama znamo da je ugovarao i manje klesarske zadatke, poput grobnica u dubrovačkim crkvama.⁶ Posjedovao je i lađu *ad formam gondole* kojom je prevozio građevni materijal i isporučivao gotove klesarske proizvode.⁷ Dakako, Ivanova poslovna djelatnost nije se ograničavala na graditeljstvo;

² Cvito Fisković, *Prvi poznati dubrovački graditelji*, Dubrovnik: Historijski institut JAZU, 1955., 71–84 (s naglaskom na ugovorima o klesanoj opremi kuća iz prve polovice 14. stoljeća).

³ Ranija je literatura raspravljala o majstorovu podrijetlu, odnosno o identifikaciji grada koji se veže uz njegovo ime. Rasprava između Vida Vuletića Vukasovića i Frana Radića vodila se o tumačenju etnonima "de Vienne", odnosno o tome je li riječ o gradu Vienne u Francuskoj ili o Beču. O tome ukratko vidi u: Vinko Foretić, *Otok Korčula u srednjem vijeku do g. 1420.*, Zagreb: JAZU, 1940., 286 (s pozivom na raniju literaturu). Većina autora, čiji su radovi citirani u bilješkama koje slijede, isključuju mogućnost Ivanova podrijetla iz Beča. To je pak pokušala osporiti Dušanka Dinić Knežević argumentom da je naziv za Beč u dubrovačkim dokumentima *Vienna*, a ne *Vindobona*, Dušanka Dinić Knežević, "Nemci u srednjovjekovnom Dubrovniku", *Anali Zavoda za povijesne znanosti IC JAZU u Dubrovniku* 18 (1980.), 99. Ivan Antunov je uvršten u analitički popis francuskih srednjovjekovnih kipara (sic), usp. Michèle Beaulieu i Victor Beyer, *Dictionnaire des sculpteurs français du Moyen Âge*, Paris: Picard, 1992., F. 394, 46–49.

⁴ V. Foretić, *Otok Korčula u srednjem vijeku*, 286, 320, 353; Alena Fazinić, "Korčulanski statut i graditeljstvo Korčule u srednjem vijeku", u: *Zbornik radova znanstvenog skupa "Statut grada i otoka Korčula iz 1214. godine"*, ur. Zvonimir Šeparović, Zagreb – Samobor: Jugoslavensko viktomološko društvo – Radna organizacija za grafičku djelatnost, 1989., 81.

⁵ Majstor je iz dubrovačke radionice isporučio klesane elemente za kuću zadarskog plemića Bartula de Qualisa, "zidne umivaonike krune bunara, kvadriforu, tri stupa s glavicama i prozore slične onima na srednjem dijelu dubrovačkog franjevačkog zvonika", Cvito Fisković, *Zadarski sredovječni majstori*, Split: Pododbor Matice hrvatske, 1959., 17–18. O stonskim gradnjama vidi Zdravko Šundrica, "O prvim graditeljima Stona", u: *Zbornik radova u čast 650. obljetnice planske izgradnje Stona i Malog Stona*, ur. Pavo Zvjerković, Ston: Mjesna zajednica Ston, 1987., 54.

⁶ Đurđica Petrović, "Sepulkralni spomenici u srednjovjekovnom Dubrovniku", u: *Likovna kultura Dubrovnika u 15. i 16. stoljeću: znanstveni skup uz izložbu "Zlatno doba Dubrovnika"*, ur. Igor Fisković, Zagreb: Muzejsko-galerijski centar, 1991., 131.

⁷ Ivanovu je lađu 1385. godine popravio kalafat Dinko. Državni arhiv u Dubrovniku, *Diversa Cancellariae* (dalje: *Div. Canc.*), ser. 15, sv. 26, f. 4v.

njegovo se ime često spominje u ugovorima o iznajmljivanju zemljišta i kreditiranju, a posjedovao je i vinograd u Lumbardi na Korčuli.⁸ Iako je iz navedenih razloga majstor Ivan dobro poznata ličnost naše povijesnoumjetničke literature, tek predstoji sastaviti cjeloviti pregled njegove djelatnosti prema sačuvanoj arhivskoj građi.⁹ Unatoč tome, u literaturi se ističe da je Ivanova djelatnost bila ključna za stasanje naredne generacije korčulanskih i dubrovačkih klesara i graditelja.¹⁰

Primjer stambenog zdanja iz druge polovice 14. stoljeća koji se obrađuje u ovom prilogu, međutim, ne donosi samo nove podatke o Ivanovoj djelatnosti, već pojašnjava proces podizanja kuća u odnosu naručitelj-izvođač i omogućuje donošenje dalekosežnijih zaključaka o kulturi stanovanja izučavanog razdoblja u Dubrovniku. Predmetna kuća, podignuta za Stojka Stanislavića, imućnog pripadnika dubrovačkoga građanskog sloja, u ulici Prijeko (nekadašnja ulica Prijeki put), središnjoj komunikaciji seksterija Sv. Nikole, arhitekturom i oblikovanjem pročelja odskakala je od stambene gradnje tog dijela grada koncem 14. stoljeća.¹¹ U osnovnim crtama, seksterij je urbanistički zacrtan Statutom 1296. godine, a tijekom prve polovice 14. stoljeća njegove su dvostruke nizove, koji se s Place (Straduna) uspinju prema sjevernom potezu zidina, popunile mahom drvene kuće. Od sredine stoljeća one se, nakon niza odluka gradskih vlasti, u etapama počinju zamjenjivati kamenim, zahvaljujući čemu je *drveni* seksterij do početka 15. stoljeća postao isključivo *kameni*.¹² Međutim, reprezentativne višekatnice s bogatom arhitektonskom plastikom podizane su ponajprije neposredno uz Placu, no ne i u gornjem dijelu, duž ulice Prijeko i na sjevernom potezu, prema zidinama. Kuća Ivana iz Vienne za Stojka Stanislavića, koja se detaljno analizira na stranicama koje slijede, potvrđuje da se reprezentativna gradnja na navedenom prostoru javlja barem od posljednje četvrtine 14. stoljeća. Taj primjer prvenstveno valja razumjeti u svjetlu stasanja građanskog sloja,

⁸ V. Foretić, *Otok Korčula u srednjem vijeku*, 286; Cvito Fisković, "Francuski gotički i renesansni majstori u Dalmaciji", *Mogućnosti* 14/1–2 (1967.), 146–148.

⁹ Vinko Foretić, "Jean de Vienne – un maître français du XIV^e siècle à Dubrovnik et à Korčula", *Annales de L'Institut français de Zagreb* 28–29 (1946.–1947.), 83–96; C. Fisković, "Francuski gotički i renesansni majstori u Dalmaciji", 146–148. Za sažeti pregled znanja o majstoru usp. Višnja Flego, "Ivan Antunov iz Vienne, graditelj i kipar (? – oko 1392.)", *Hrvatski biografski leksikon* 6 (2005.), 75.

¹⁰ Vinko Foretić, "Podrijetlo porodice korčulanskih kamenara Andrijića", *Peristil* 3 (1960.), 34; Goran Nikšić, "Graditeljski polet i procvat klesarstva u Korčuli 15. i 16. stoljeća", u: *Scripta in honorem Igor Fisković: zbornik povodom sedamdesetog rođendana*, ur. Miljenko Jurković i Predrag Marković, Motovun – Zagreb: Međunarodni istraživački centar za kasnu antiku i rani srednji vijek – Filozofski fakultet u Zagrebu, 2015., 250, 252.

¹¹ U izvorima 14. i 15. stoljeća ulica se naziva *Priechi put*. Državni arhiv u Dubrovniku, *Venditiones Cancellariae*, ser. 16, sv. 11, f. 6r, 13r.

¹² Danko Zelić, "Medieval urban landscape of the northern part of the city of Dubrovnik", u: *Mapping urban changes / Mapiranje urbanih promjena*, ur. Ana Plosnić Škarić, Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 2017., 270–293; Ivanka Jemo, *Urbana matrica grada Dubrovnika: utjecaj veličine i oblika parcele u njezinu oblikovanju*, Zagreb – Dubrovnik: ArTresor – Matica hrvatska, 2017., 103–122.

dominantno prisutnog u navedenom seksteriju, koji je i osmišljen krajem 13. stoljeća s ciljem da primi novo stanovništvo, neophodno za gospodarski uzlet Dubrovnika.¹³

Kuća za Stojka Stanislavića: pripreme, gradnja i prodaja

Krajem srpnja 1385. godine majstor Ivan je od predstojnika samostana sv. Dominika u dugoročni najam uzeo neku parcelu za gradnju u seksteriju Sv. Nikole, na temelju čega je pretpostavljeno da je ondje kanio podići klesarsku radionicu.¹⁴ No, na navedenom zemljištu, dugačkom tri sežnja (otprilike šest metara) na južnom potezu ulice Prijeko, Ivan se obvezao podignuti kuću, a radovi su trebali početi u roku od dva mjeseca od iznajmljivanja. Svega tjedan dana kasnije, početkom kolovoza 1385., predstavnici Malog vijeća obišli su buduće gradilište i na licu mjesta potvrdili granice, pazeći da ne dođe do smanjenja širine ulica oko kuće i oštećivanja vlasnika susjednih parcela, kako je propisano Statutom.¹⁵ Majstor Ivan obvezao se da njegova nova gradnja neće naštetiti susjednoj nekretnini, čiji je vlasnik bio Martin Đurđević (Giorgi). Istom je prilikom također ustanovljeno i to da Đurđević, odluči li podići zid prema novoj kući majstora Ivana, ne smije naštetiti njegovoj nekretnini, također *secundum ordinem civitatis*.¹⁶ Dogovor među susjedima bio je ključan jer je Đurđević na svojoj čestici također kanio podići kamenu kuću: krajem listopada 1386. godine naručio je tri stotine klesanaca u dvije veličine, *pro fundamento domus*.¹⁷

Podizanje nove kuće graditelja Ivana teklo je iznimno brzo. Već početkom prosinca 1385. godine s drvodjecom Sergolom Miroslavićem sklapa ugovor za opremanje kuće sve do drugoga kata.¹⁸ Sergolov je zadatak bio izraditi međukatne konstrukcije travature, ali i opremiti kuću unutrašnjom i vanjskom drvenarijom: stubama s rezbarenim mrežištem (*scala cum retibus*) koje su s prvoga kata vodile na drugi, klupicama (*banchetas*) na istome katu te okvirima vrata i prozora.¹⁹ Također, Sergol se obvezao da neće uzimati druge

¹³ Usp. Irena Benyovsky Latin, Zrinka Pešorda Vardić i Ivana Haničar Buljan, "Antunini na Placi: prostorni razmještaj članova Bratovštine sv. Antuna duž dubrovačke Place u 15. stoljeću", *Povijesni prilozi* 37 (2018.), 57–136.

¹⁴ *Odluke veća Dubrovačke Republike*, II, prir. Mihailo J. Dinić, Beograd: Naučna knjiga, 1964., 188; Cvito Fisković, "Zadarski majstori u Dubrovniku tokom XIV. stoljeća", *Anali Historijskog instituta JAZU u Dubrovniku* 2 (1953.), 403–404; V. Flego, "Ivan Antunov iz Vienne", 75.

¹⁵ *Odluke veća Dubrovačke Republike*, II, 193; vidi i Lukša Beritić, *Urbanistički razvitak Dubrovnika*, Dubrovnik: Zavod za arhitekturu i urbanizam Instituta za likovne umjetnosti JAZU, 1958., 15.

¹⁶ *Div. Canc.*, sv. 26, f. 22v.

¹⁷ Kamenari Marko Miltinić i Ratko Tepsić obvezali su se isporučiti *ducentos lapides de duabus stanghis et centum de una stanga*, *Div. Canc.*, sv. 26, f. 126r. Radove je ubrzo spriječila zabrana, vjerojatno zbog nepoštivanja statutom ustanovljenih (i pred susjedima potvrđenih) pravila; *Div. Canc.*, sv. 26, f. 184v.

¹⁸ [pro] *laborare bene et fideliter domum dicti magistri Johannis de arte marangonie usque ad duo palmenta*, *Div. Canc.*, sv. 26, f. 7v.

¹⁹ *Div. Canc.*, sv. 26, f. 7v. Za terminologiju drvodjelskih radova (iz neznatno kasnijeg razdoblja) vidi: Verena Han, "Drveni gotičko-renesansni vijenac iz Tudzićeve palače u Dubrovniku", *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji* 10 (1957.), 129–137, te Renata Novak Klemenčić, "Nekoliko zapažanja o drvenoj opremi dubrovačkih kuća u 15. stoljeću", *Zbornik Dubrovačkih muzeja* 3 (2015.), 85–98.

poslove dok ne dovrši ugovoreni posao za majstora Ivana. Započeta kao dvokatnica, kuća je u međuvremenu dobila i dodatni, treći kat, za koji se rečeni tesar u travnju iduće, 1386. godine, obvezao istesati sve dijelove drvene opreme osim, kako se izrijekom navodi u ugovoru, "balatorija" (vidi Prilog 1).²⁰

Dok se kuća još bila gradila, javno je oglašena njezina prodaja; koncem travnja 1386. godine kuću je kupio Stojko Stanislavić izdvojivši visokih tisuću perpera. Čestica je ostala u vlasništvu dominikanskog samostana kojem se novi vlasnik obvezao plaćati godišnji najam (*angaridium*) u visini od pet perpera.²¹ U zabilježbi kupoprodaje navode se precizne granice kuće: s dvije je strane graničila s javnom ulicom, s južne strane nalazio se spomenuti *casale* Martina Đurđevića, a s istočne teren u vlasništvu ženskoga benediktinskog samostana Sv. Marije od Kaštela. Đurđevićev je *casale*, kako doznajemo iz drugih kupoprodaja, graničio s teritorijem obitelji Sueri, čije točne granice nisu utvrđene, no poznato je da se prostirao u jugozapadnom dijelu seksterija, istočno od samostana Male braće.²² To je područje stradalo u požaru 1370. godine te se od kraja istog desetljeća opožarene drvene kuće počinju zamjenjivati kamenim.²³ Zidane katnice koje su istovremeno podizali Ivan iz Vienne i Martin Đurđević sredinom 80-ih godina 14. stoljeća izravna su posljedica citirane odluke.

Na temelju granica u zabilježbi prodaje, kuću koju je projektirao majstor graditelj Ivan moguće je ubicirati otprilike nasuprot palači Isusović-Braichi, na uglu ulice Prijeki i Palmotićeve ili Antuninske ulice. Sa sjeverne strane kuće nalazila se ulica Prijeko, a sa zapadne strane jedna od okomitih ulica seksterija Sv. Nikole koja se spušta prema Placi.²⁴ Širina terena, položaj i cjelovita opremljenost drvenim elementima opravdava visoku

²⁰ [10. travnja 1386.] *Dictus Sergolus promittit dicto Johanni laborare tertium palmentum dicte domus omnibus oportunis excepto balator, Div. Canc., sv. 26, f. 7v (in margine).*

²¹ *Vend. Canc., sv. 4, f. 45r*, dokument donesen u: Matko Matija Marušić, "Urbani krajolik i vlasnička topografija kasnosrednjovjekovnog Dubrovnika prema seriji *Venditiones Cancellariae*", *Radovi Instituta za povijest umjetnosti* 41 (2017.), 103–104.

²² *Casale* Marina Đurđevića može se ubicirati na temelju dvije zabilježbe prodaje: godine 1372. prodaje se nekretnina koja graniči s navedenim *casalom* i teritorijem obitelji Sueri (*Vend. Canc., sv. 3, f. 12r*), a godine 1380. za Đurđevićev *casale* navodi se da se nalazio na terenu obitelji Sueri (*Vend. Canc., sv. 3, f. 144r*).

²³ Veliko je vijeće odredilo da se vlasnicima uništenih nekretnina (njih ukupno dvadeset i osam) potvrdi pravo na građevinsku česticu u slučaju da se obvežu na gradnju zidane kuće, uz plaćanje iste naknade (*angaridium*) koju su dotad podmirivali. *Istorsko-pravni spomenici: Liber omnium reformationum civitatis Ragusii*, I, prir. Aleksandar Solovjev, Beograd: Srpska kraljevska akademija, 1936., 88 (Cap. 17 – *De domibus de Sueri*); Danko Zelić, "Wooden Houses in the Statutes and Urban Landscapes of Medieval Dalmatian Communes", u: *Splitski statut iz 1312. godine: povijest i pravo, o 700. obljetnici*, ur. Željko Radić i dr., Split: Književni krug – Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta i Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, 2015., 500–501.

²⁴ Na tom se potezu ulice Prijeki put ne prepoznaju dijelovi kuća iz 14. stoljeća. Moguće je da je riječ o parceli na kojoj je u drugoj polovici 17. stoljeća, nakon Velike trešnje, sagrađena kuća Gozze (Palmotićeve 4a), o kojoj vidi Ivana Lazarević, *Vlasteoske kuće u gradu Dubrovniku 1817. godine*, Zagreb – Dubrovnik: Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku, 2014., 61.

cijenu koju su krajem 14. stoljeća postizale tek malobrojne "kuće u Gradu".²⁵ No, u ovom slučaju prodavala se novosagrađena i u cijelosti opremljena kuća. Naime, dan prije zabilježbe prodaje, krajem veljače 1386., majstor Ivan se obvezao Stanislaviću dovršiti i opremiti prodanu kuću, što se u nastavku dokumenta precizira uz detaljno navođenje arhitektonskih elemenata i opreme pročelja, ali i funkcionalnih dijelova unutrašnjosti.²⁶

Ugovorom se utvrđuje sljedeće: u stranju (*subterraneum*), posve odvojenom od stambenog dijela kuće, trebalo je izraditi i postaviti dvojna drvena vrata te par prozora s okovima i bravama. Budući da se kuća nalazila na terenu koji se s južne strane spušta pod velikim nagibom, otvori podruma gledali su prema ulici što se s Prijekog puta spuštala na Placu. Majstor Ivan se, nadalje, obvezao opremiti nekretninu potrebnim drvenim dijelovima (*tabullis, trabibus, feramentis*), što je opis podnih konstrukcija koje se obvezao postaviti Sergol. Na prvoj etaži prema Prijekom putu (drugo ubrojimo li i stranj), bile su smještene soba (*camera*), kuhinja (*coquina*) i u kutu nužnik odvojen dvama pregradnim zidovima (*uno neccesario cum duobus meçaninis*). Stubama se uspinjalo na kat do reprezentativne dvorane, opremljene klupama uz zidove i zidnim ormarima, "kako je to uobičajeno u dubrovačkim kućama" (*secundum consuetudinem comunem in domibus Ragusii*).²⁷ Unutrašnjost završne etaže ne opisuje se u ugovoru, no ondje je jamačno bila smještene spavaće odaje.

Ugovorom je s jednakom preciznošću utvrđen i vanjski izgled kuće. Na prvoj etaži sjevernog pročelja nalazio se ulaz u stambeni dio te dva prozora s rešetkama (*duae fenestrae seratae cum columpnelis*). Moguće je pretpostaviti da su posrijedi bili prozori jednostavnoga kvadratnog oblika, karakteristični za otvore najniže etaže kuća. Reprezentativnu etažu dvorane na prvom katu naglašavala je "dobro i lijepo izrađena balkonata s dva stupa", odnosno trifora. Majstor Ivan pokazao je trostruki gotički prozor vlastelinu Stjepanu Luccariju, poslovnom suradniku Stojka Stanislavića, koji je odobrio nacrt.²⁸ Na glavnom i bočnom pročelju istoga kata Ivan je izradio po jedan "pravokutni

²⁵ U osamdesetim godinama 14. stoljeća veću cijenu kamene kuće u seksteriju Sv. Nikole postigla je samo kuća Ilije Perdevića (?) koju je za 1.100 perpera kupio zlatar Pripčin Desojević, a koji ju je potom za 1.500 perpera prodao Nikoli Gunduliću (*Div. Canc.*, sv. 28, f. 4v, 37v). Za cijene kamenih nekretnina vidi: Matko Matija Marušić, *Izgradnja i socijalna topografija seksterija u Dubrovniku od sredine 14. do druge polovice 15. stoljeća*, doktorska disertacija, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2019., 85–89.

²⁶ *Div. Canc.*, sv. 26, f. 34v–35r.

²⁷ *Div. Canc.*, sv. 26, f. 34v.

²⁸ *In secundo vero palmento seu in vacuo eiusdem usque ad tertium superius promixit facere fieri et compleri unam balconatam cum duabus columpnis bene et pulcre laboratam secundum illam formam et modum quem ipse magister Johannes dixit se monstrasse ser Stephano de Lucari ibidem presenti et affirmanti* (vidi Prilog 2). Dio svote za radove na kući u Stojkovo su ime isplatili spomenuti Stjepan Lukarević i stanoviti krojač Ivan, *Vend. Canc.*, sv. 4, f. 45r. Također, trgovačko društvo koje je Stanislavić imao s Tripom Mihajlovićem iz Kotora tijekom 60-ih godina 14. stoljeća poslovalo je s rečenim Lukarevićem, vidi *Izvori za istoriju Crne Gore iz Dubrovačkog arhiva*, prir. Đorđe Borozan, Podgorica: CANU, 2020., 44–45 (18. 4. 1366.), 102–103 (21. 4. 1368.), 147 (12. 6. 1369.).

prozor" (*finestra quadra*), svaki visok sedam palmi (1,75 m), obrubljen motivom štapa i izmjeničnih zubaca ([fenestra] *bastonata cum bastonis cum canaletis et graditis*).²⁹ Reprerativnost uglovnice isticao je i profilirani vijenac s motivom štapa (*una lista bastonata*) i na konzolama zupcima (*denti*), koji je kontinuirano tekao ispod trifore i dviju monofora (razmak između zubaca bio je 25 cm). Na završnom katu kuće bile su postavljene dvije monofore zaključene oblim lukom i upisanim trolistom, takozvane "grbavice" (*due fenestre gherbaviçe*), kako je navedeno, jedna na sjevernoj, a druga na južnoj strani.³⁰

Majstor Ivan trebao je dovršiti radove na kući postavljanjem krova do srpnja 1386. godine, godinu dana nakon iznajmljivanja zemljišta, tj. svega četiri mjeseca od sklapanja ugovora o kupoprodaji. U ugovor je unesena standardna klauzula prema kojoj, ukoliko se Ivan ne bude držao dogovorenog roka, Stojko ima pravo dovršiti kuću prema ustanovljenom planu, a trošak odbiti od iznosa koji je trebao dati majstoru graditelju. U ugovoru se ne navodi cijena nekretnine, što potvrđuje pretpostavku da je iznos od tisuću perpera (dogovoren u kupoprodaji zabilježenoj u travnju iste godine, kada su radovi na kući već bili odmakli) uključivao i ukupan trošak njezina podizanja (vidi Prilog 2).

Analizirana kuća koju je majstor Ivan u suradnji s tesarom Sergolom sagradio za Stojka Stanislavića rijedak je primjer kuće o čijem izgledu postoje dovoljno pouzdani podaci za hipotetsku rekonstrukciju (sl. 1).³¹ Oblici prozorskih otvora preuzeti su sa sačuvanih gotičkih kuća u Dubrovniku, bez pretpostavljanja detalja poput oblika kapitela ili impostnih zona: trifora je oblikovana prema prozorima na kući Prijeko br. 3, a grbavica prema onima na nizu kuća u ulici Petilovrijenci br. 15-17.³² Za rekonstrukciju volumena kuće posebno su važne visine drugog i trećeg kata: reprezentativni kat s triforom bio je visok 15 palmi (3,84 m), a na rečenu je visinu bilo dozidano oko pola metra (dva lakta) za međukatne grede od hrastovine koje su nosile završni kat. Raspored dvaju prozora na posljednjoj etaži potvrđuje da je kuća imala krov na dvije vode, sa zabatnim

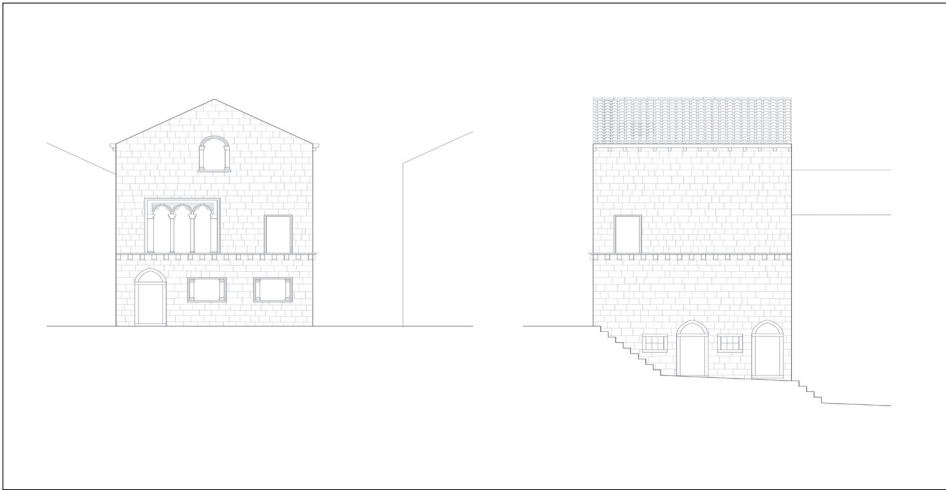
²⁹ Monofore bez okvira, s vanjskim šiljastim i unutrašnjim polukružnim lukom, u dokumentima 14. stoljeća nazivaju se "saracenski prozori" (*fenestra saracena*). Tip prozora se u izvorima prvi put spominje 1343. godine, nakon čega se javlja sve do sredine 16. stoljeća, N. Grujić, *Kuća u Gradu*, 36.

³⁰ Najranije arhivske potvrde navedenog tipa prozora potječu s početka 70-ih godina 14. stoljeća. O "grbavicama" i različitim tumačenjima njihova oblika, vidi: Risto Jeremić i Jorjo Tadić, *Prilozi za istoriju zdravstvene kulture starog Dubrovnika*, I, Beograd: Centralni higijenski zavod, 1938., 14; Duško Živanović, "Kuća s troja vrata u Žudioskoj ulici", *Anali Zavoda za povijesne znanosti IC JAZU u Dubrovniku* 21 (1983.), 32; Duško Živanović, "Prozori i polifore dubrovačkih kuća i palata", *Anali Zavoda za povijesne znanosti JAZU u Dubrovniku* 27 (1989.), 54-55; N. Grujić, *Kuća u Gradu*, 39-40.

³¹ Za slične primjere vidi: Nada Grujić, "Ranjina kuća u Dubrovniku od XV. do XX. stoljeća", *Peristil* 39 (1996.), 69-83; Renata Novak Klemenčić, "Locating and Analysing the Appearance of Private Houses in 15th-century Dubrovnik", u: *Mapping Urban Change / Mapiranje urbanih promjena*, 180-195; Katarina Horvat-Levaj i Relja Seferović, "Palača Luccari na Pustijerni: obnova dubrovačke stambene arhitekture nakon potresa 1667. u svjetlu novih arhivskih istraživanja", *Peristil* 56 (2013.), 127-142.

³² Duško Živanović, *Dubrovačke kuće i palače*, Beograd: Srpska akademija nauka i umetnosti, 2000., list 15.

stranama okrenutima sjeveru i jugu. Kako potvrđuje veduta Grada prije Velike trešnje iz zbirke Društva prijatelja dubrovačke starine, većina kuća u ovome seksteriju imala je tako postavljena krovišta, što je zadržano barem do sredine 17. stoljeća, no ne i nakon razornog potresa 1667. godine (sl. 2), kad je kuća Ivana iz Vienne vjerojatno uništena.



Slika 1. Pretpostavljeni izgled kuće majstora Ivana iz Vienne za Stojka Stanislavića iz 1385.-1386. godine; pogled sa sjevera i zapada (autor: Goran Vareško)



Slika 2. Napoznati slikar, Veduta Dubrovnika, 17. stoljeće. Dubrovnik, Društvo prijatelja dubrovačke starine [detalj urbane strukture seksterija Sv. Nikole]

Tip kuće i kultura stanovanja

Osim standardnih dijelova arhitektonske plastike koji su krasili oplošje kuće (trifora, monofore, grbavice, kontinuirani tordirani vijenac i slično), nekoliko elemenata i osobitosti gradnje privlači posebnu pažnju. Prvo, iz navedenih mjera analizirane kuće proizlazi naglašena vertikalnost: njezine četiri etaže (ubrojimo li i stranj) bile su gotovo dvostruko više od širine terena na kojem je bila sagrađena. Svojim proporcijama kuća podsjeća na manifestno vertikalne gradnje 13. i 14. stoljeća, no primjeri takvih kuća pronalaze se duboko u 15. stoljeću.³³ Drugo, s bruto površinom od otprilike 36 m² po etaži, nekretnina je s ukupno 144 m² bila iznimno prostrana za kriterije kasnog 14. stoljeća. Riječ je, valja naglasiti, o površini parcela propisanoj 1296. godine, kad je određen raspored ulica i prostiranje dvostrukih nizova kuća u seksteriju Sv. Nikole.³⁴

Također, pozornost privlači podatak da je majstor Sergol trebao izraditi sve drvene dijelove kuće osim, kako je to u ugovoru iz travnja 1386. izričito navedeno, "balatorija". Riječ je o ambivalentnom tehničkom terminu srednjovjekovne stambene arhitekture, koji može označavati više elemenata. Dosadašnja istraživanja dubrovačkih dokumenata, ali i arhivske građe za druge istočnojadranske gradove, ustanovila su dvije najčešće mogućnosti: unutrašnji balkon u reprezentativnim dvoranama imućnijih kuća (dakle, povišeni prostor u najreprezentativnijoj prostoriji zdanja) ili vanjsku nenatkrivenu terasu na završnoj etaži kuće koja je dodatno monumentalizirala vanjštinu ionako naglašene vertikalnosti (poznata i pod terminom "altana") što je u predmetnom slučaju vjerojatnija mogućnost.³⁵ Termin "balatorij" također je mogao označivati i natkriveni balkon na nižim etažama pročelja (element poznat iz romaničkih gradnji, "balatur").³⁶ Potonju mogućnost valja isključiti stoga što bi navedena konstrukcija zauzela javni prostor ulice, a takav zahvat ne bi dopustili predstavnici Malog vijeća koji su obišli gradilište 1385. godine. Kako god bilo, "balatorij" koji spominje analizirani dubrovački ugovor označava novu fazu gradnje kuće graditelja Ivana, planiranu usporedno s gradnjom dodatnog, trećeg kata početkom 1386. godine.

O "balatoriju" na kući nisu poznati drugi podaci i nije moguće utvrditi je li uopće izveden. U svakom slučaju, riječ je o jednom od ranijih primjera tog reprezentativnog elementa dubrovačkih kuća, koji se s većom učestalošću počinje javljati tek nakon 1420. godine.³⁷ Ovdje obrađeni primjer, dakle, potvrđuje da su rečene strukture nadvisivale

³³ N. Grujić, "Reprezentativna stambena arhitektura", 307.

³⁴ Milan Prelog, "Dubrovački statut i izgradnja grada (1272. – 1972.)", *Peristil* 14–15 (1971.), 81–94.

³⁵ Nada Grujić, "Balatorij u dubrovačkoj stambenoj arhitekturi 15. stoljeća", *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji* 37 (1998.), 138–139, 145–146, također N. Grujić, *Kuća u Gradu*, 162–164, 405, 408.

³⁶ R. Jeremić i J. Tadić, *Prilozi za istoriju zdravstvene kulture*, I, 11; C. Fisković, *Zadarski sredovječni majstori*, 57, 161.

³⁷ Nada Grujić i Danko Zelić, "Palača vojvode Sandalja Hranića u Dubrovniku", *Analiza Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku* 48 (2010.), 66–69. Za primjere iz 30-ih godina 15. stoljeća vidi *Dubrovnik: Civitas et Acta Consiliorum 1400–1450*, prir. Danko Zelić i Ana Plosnić Škarić, Zagreb: Institut za povijest umjetnosti, 2017., 315 (dok. 50), *pro faciendi reaptari balatorium super cortille*.

gradske kuće na Prijekom putu već koncem 14. stoljeća. Najraniji slikovni izvor koji bilježi takve završne elemente kuća prikaz je Dubrovnik u rukama sv. Vlaha, s Božidarevićeva triptiha obitelji Bunić (Bona), iz crkve sv. Dominika, iz osvita 16. stoljeća. U gustoj urbanoj strukturi seksterija Sv. Nikole raspoznavamo smjer pružanja ulice Prijeki put i kuće s uočljivim drvenim balatorijima nad završnim vijencem (sl. 3).

Više je spomena balatorija u ugovorima o gradnji kuća sa samoga kraja 14. stoljeća u seksteriju Sv. Nikole. Ipak, balatorij se u pravilu spominje kao element koji izrijekom ne treba izvesti. Primjerice, godine 1375. već navedeni drvodjelac Sergol obvezao se opremiti dvije kuće Bogavča Toloja svim drugim drvenim dijelovima.³⁸ Jednu od navedenih kuća Bogavču je 1376. godine prodao graditelj Mihoje Modranović za 900 perpera. Zbog visoke cijene moguće je pretpostaviti da je rečeni slučaj istovjetan "prodaji" kuće Ivana iz Vienne Stojku Stanislaviću, odnosno da je graditelj Modranović kuću sagradio za Bogavča koji je iznosom postignutim u kupoprodaji podmirio ukupan trošak njezine izgradnje.³⁹ Izričito izuzimanje balatorija iz popisa radova koje treba izvršiti može ukazivati na to da je za izvedbu bio zadužen drugi majstor, odnosno da je posao bio sklopljen zasebnim ugovorom. Indikativan je u tom smislu ugovor iz veljače 1376. godine kojim su se Sergol Mirosravić i brat mu Tomko obvezali izraditi balatorij kuće pokojnog Simka Benesse, koja se, međutim, vjerojatno nije nalazila u seksteriju Sv. Nikole, ali je još jedan pokazatelj o raširenosti balatorija u Dubrovniku posljednje četvrtine 14. stoljeća.⁴⁰

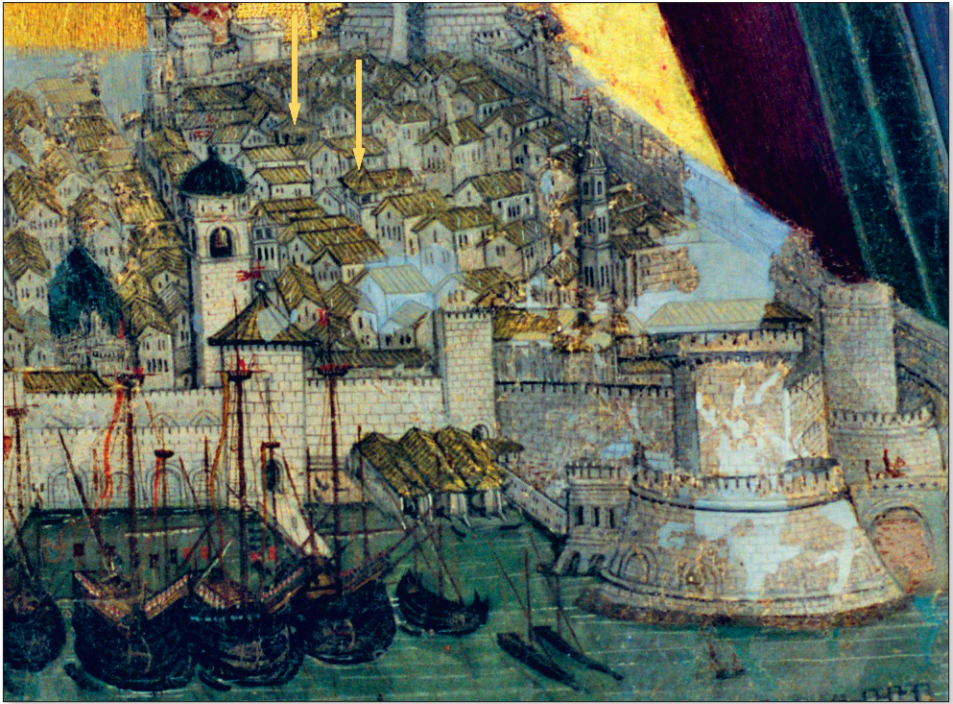
Konačno, govoreći o unutrašnjosti kuće majstora Ivana za Stojka Stanislavića, potrebno se zaustaviti na izrazu *secundum consuetudinem in domibus Ragusii*. Njime se definira središnji, reprezentativni prvi kat i uvjetuje da drvena oprema tog prostora ne smije zaostajati za stambenim zdanjima u drugim dijelovima grada. Koliko je poznato, posrijedi je jedna od ranijih i nedvosmislenih potvrda da je uređenje reprezentativne dvorane - zasigurno ustanovljeno u plemićkim kućama - preuzeto u stambenoj arhitekturi za rastući građanski sloj kojem je pripadao Stanislavić, iako njegov obiteljski i poslovni profil tek predstoji istražiti.⁴¹

³⁸ *Div. Canc.*, sv. 24, f. 56v.

³⁹ *Vend. Canc.*, sv. 3, 78r.

⁴⁰ *Div. Canc.*, 24, f. 108r. Ipak, balatorij jest spomenut kao dio posla kojeg trebaju izvršiti *maranguni*, *Div. Canc.*, sv. 24, f. 146r; vidi i *Div. Canc.*, sv. 23, f. 3r. Zbog konstrukcije u ugovoru (*de laborando ballatorium in domo*) ne treba isključiti mogućnost da je riječ o elementu unutrašnjosti, a ne vanjštine kuće (*Div. Canc.*, sv. 24, f. 108r). Drugi ugovori s majstorom Sergolom ne spominju balatorije, usp. ugovor sklopljen 10. studenog 1403. godine kojim se Sergol i njegov suradnik, bačvar (*botarius*) Radić, obvezuju opremiti kuću Ivana Metiglavča (*facere omnia laboreria neccessaria de lignamine*), *Div. Canc.*, sv. 35, f. 34r.

⁴¹ U objavljenim se izvorima Stojko Stanislavić spominje rijetko zbog čega njegov profil tek predstoji ustanoviti. Već je navedeno da je sklopio trgovačko društvo (*collegantia*) s Kotoraninom Tripom Mihajlovićem, usp. *Izvori za istoriju Crne Gore iz Dubrovačkog arhiva*, 44–45, 102–103, 147. Također, u studenom 1380. Vijeće umoljenih dodjeljuje mu dopuštenje za odlazak u Apuliju, *Odluke veća Dubrovačke Republike*, II, 84.



Slika 3. Balatoriji na završnim etažama kuća u ulici Prijeki. Nikola Božidarević, Bogorodica sa svecima (Pala Bunić), oko 1500., Muzej Dominikanskog samostana [detalj vedute Dubrovnika u rukama sv. Vlaha]

Zaključak

Kuća Ivana Antunova iz Vienne za Stojka Stanislavića prethodi gotovo cijelo stoljeće najranijim sačuvanim stambenim zdanjima u srednjovjekovnoj ulici Prijeki put, poput palače Isusović-Braichi, jedinoj ondje sačuvanoj kući iz razdoblja prije Velike trešnje.⁴² U raskošnoj dekoraciji uglovnice za Stanislavića treba vidjeti početak nove faze stambene arhitekture seksterija Sv. Nikole, a koja je direktna posljedica aspiracije imućnih građana za visokom kulturom stanovanja, ali i odluke iz 1370. godine o zamjenjivanju drvenih kuća kamenim. Ovdje obrađeni primjer stoga je ilustrativan za šire poimanje dubrovačkog urbaniteta na pragu "zlatnog doba" i nedvosmislena potvrda stasanja novog sloja koji je takve kuće mogao platiti i u njima stanovati. Analizirani izvori - "koncesija na zemljište" od dominikanaca, ugovor o (iznimno brzj) gradnji i opremanju kuće te, naposljetku,

⁴² O kući vidi: Nada Grujić, "Gotičko-renesansna arhitektura Dubrovnika u 15. i 16. stoljeću", u: *Sic ars deprenditur arte. Zbornik u čast Vladimira Markovića*, ur. Sanja Cvetnić, Milan Pelc i Daniel Premerl, Zagreb: Institut za povijest umjetnosti – Odsjek za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu, 2009., 239, 251 (bilj. 24).

povisivanju za jedan kat (i moguća gradnja balatorija) - bilježe sve etape poslovnog pothvata istaknutog dubrovačkog graditelja kasnog 14. stoljeća, započetog u srpnju 1385. godine nabavljanjem prava na zemljište i uspješno zaključenog točno godinu kasnije. Ipak, naručitelj je zamašan iznos od tisuću perpera ugovoren u kupoprodaji isplaćivao i idućih godina, uplativši zadnju ratu početkom travnja 1391. godine.⁴³ Majstor Ivan iz Vienne preminuo je početkom iduće godine zbog čega je moguće da se radilo o njegovu posljednjem dovršenom odnosno u cijelosti naplaćenom projektu.⁴⁴

Prilog 1.

6. 12. 1385. Tesar Sergol Miroslavić obvezuje se majstoru Ivanu iz Vienne opremiti dva kata kuće drvenim dijelovima koji se specificiraju ugovorom, uključujući stube s mrežištima, klupe i drveninu na pregradnim zidovima i konstrukciju krovista. Pola godine kasnije, 10. travnja 1386., isti se majstor obvezuje opremiti i treći kat navedene kuće.

Die VII decembris 1385. Sergollus marangonus fecit manifestum quod ipse promittit et se obligat magistro Johanni petrario de Viena laborare bene et fideliter domum dicti magistri Johannis de arte marangonie usque ad duo palmenta completa lignamine secundum quod expedit in domo de una scala ad secundum palmentum cum retibus et banchetas ad dicta duo palmenta et portas et fenestras necessarias dicte domui, et travaturam ubi expedit, et coperta. Et hec ideo quia magister Johannis promittit et se obligat dare et solvere dicto Sergolo pro suo labore yperperos XXV. Dictus Sergolus confitetur recepisse pro parte solutionis dicti laborerii yperperos XVIII. Renuncians. Et quociens dictus Johannes dixerit et ordinavit dicto Sergolo quod labore in dicta domo quod ipse teneatur dimitere omnia alia laboreria et nullum laborerium aliud possit prendere donec complevit laborerium dicte domus. Renuncians.

Dictus Sergollus die XXVIII februarii confitetur recepisse pro integra solutione suprascripti laborerii yperperos sex. Item confitetur recepisse dictus Sergolus de pluri yperperis (!) duos a dicto Johanne pro toto laborare et si non laboraverit quod eos restituat. Renuncians.

[in margine] 1386, die X aprilis dictus Sergollus promittit dicto Johanni laborare tercium palmentum dicte domus omnibus oportunis excepto balatorio, pro quo laborerio debet habere yperperos XVIII terminus ad medium iulii proximum laboravisse dictum palmentum habendo lignamen et alia oportuna dicto palmento. Qui Sergollus confitetur recepisse pro parte solutionis dicti laborerii yperperis XIII. Item die XVI iunii 1386 dictus Sergolus confitetur habuisse a dicto magistro Johanne pro secundo laborerio hec suprascripto yperperos duos.

HR-DADU, Div. Canc., sv. 26, f. 7v.

⁴³ Vend. Canc., sv. 4, 45r.

⁴⁴ Oporuka je sastavljena sredinom lipnja 1392. u Korčuli i nije objavljena, osim podatka da Ivan ostavlja centenarij vapna za gradnju crkve na otoku Badiji; vidi Josip Belamarić, "Franjevačka crkva i samostan na Otoku kod Korčule", *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji* 23 (1983.), 149.

Prilog 2.

23. 2. 1386. Majstor Ivan iz Vienne obvezuje se dovršiti i opremiti kuću Stojku Stanislaliću (Stanislaviću), pri čemu se detaljno ugovaraju svi funkcionalni i dekorativni elementi građevine, raspored prostorija po katovima te oblici i mjere otvora na središnjem i bočnom pročelju kuće.

Die XXIII februarii 1386. Magister Johannes de Vienna lapicida seu petrarius condam prothomagister Sancti Blasii intrinseci facit manifestum quod ipse se obligat Stoycho Stanislalich ibidem presenti et accipienti facere et complere domum venditam dicto Stoycho ut patet in libro vendicionum modo et ordine infrascriptis. Primo in subterraneo dicte domus promixit dictus magister Johannes facere fieri et compleri omnibus suis expensis duo ostia de lignaminibus, feramentis, vectibus et clavibus, et duas fenestras similiter cum feramentis completas ita quod possit aperiri et claudi more debito. Item promixit facere et complere in dicta domo omnibus suis sumptibus laboribus et expensis tria palmenta perfecta omnibus neccesariis, scilicet tabulis, trabibus, feramentis et magisterio in domo predicta. Et in primo palmento dictus magister Johannes promixit et se obligavit facere fieri et compleri unam cameram et unam coquinam cum uno necesario cum duobus meçaninis opportunis cum hostiis completis et cum armaturis camere circha muros neccesariis. Et a primo palmento ad secundum promixit facere fieri et compleri unam scalam cum rectibus usque ad secundum palmentum bonam et sufficientem proporcionabilem dicto operi. Et in dicto secundo palmento perfecto promixit facere fieri banchas circum sicut oportet et armaturas in parietibus seu muris secundum consuetudinem comunem in domibus Ragusii. Item in dicto primo palmento promixit facere fieri unum hostium pro porta pro introitu domus, et duas fenestras feratas cum columpnelis munitis cancellis sive hostiis pro claudendo completis ut decet ut decet (!) tam ipsam portam quam fenestras. In secundo vero palmento seu in vacuo eiusdem usque ad tertium superius promixit facere fieri et compleri unam balconatam cum duabus columpnis bene et pulcre laboratam secundum illam formam et modum quem ipse magister Johannes dixit se monstrasse ser Stephano de Lucari ibidem presenti et affirmanti. Item in dicto pariete seu muro balchionate predicte promixit dictus magister facere et complere unam fenestram quadram altam palmis VII, bastonatam cum bastonis cum canaletis et graditis apertam ad respiciendum versus partem ponentis. Item in eodem spacio muri seu parietis promixit facere unam aliam fenestram respicientem versus montem in omnibus similem nec dicte fenestre quadre. Item promixit dictus magister Johannes facere fieri et compleri a parte ponentis et a parte montis per totum unam listam bastonatam sub dictis balchionata et fenestris quadris cum dentibus lapideis sub ipsa lista positis cum intervallo unius palmi inter unum dentem et alium. Item promixit dictus magister Johannes fieri facere et compleri a secundo palmento ad tertium unam scalam cum retibus pulcris laboratis et completis ut decet a quo secundo palmento ad tertium debet esse intervallum seu spatium palmorum XV. Et supra tertium palmentum debet esse muratum per spatium duorum brachiarum (!) includendo in dicto spacio planam

de ligno roboris ibi ponendam secundum promissit dicti magister Johannes. Item in dicto tercio palmento ad tectum debent esse due fenestre gherbaviçe, I a parte montis, alia a parte pelagi cum clausuris opportunis. Item promixit dictus magister Johannes fieri facere et compleri totam coperturam de lignaminibus cupis incalcinatis et omnibus necessariis bonis et sufficientibus et proporcionabilibus toto operi. Que omnia promixit dictus magister Johannes se obligando dicto Stoycho dare et assignare perfecta et completa quantum ad totum dictum opus per totum mensis iulii proxime venturis. Et si in dicto termino non esset completum dictum laborerium, dictus magister Johannes ex nunc dat et concedit licentiam dicto Stoycho quod ipse possit facere compleri dictum opus ut dictum est, et tunc quantum expendiderit ipse Stoychus detrahare debeat de precio dicte domus pro solvendo dicto magistro Johanni et ipso Stoycho credatur de expensis factis suo simplici verbo (Renunciants cancell.) sine sacramento. Renunciants.

[in margine] *Die sexto aprilis 1392 facta racione inter ipsos magistum Johannem et Stoychum de contentis in presenti scriptura et dependentibus ab eisdem suprascriptis magister Johannes dare et solvere promisit et consentit ipsi Stoycho per apthay renuncianti yperperos vigintiocto ad voluntatem ipsius Sthoyci. Et ideo de voluntate ipsarum partium cassa est presens scriptura, salvis suprascriptis ut supra. Et se ipse partes absolvuntur ab alis contentis in ipsam scriptura salvis suprascriptis. Cassum quia solvit.*

HR-DADU, Div. Canc., sv. 26, f. 34v–35r.

JEAN D'ANTOINE DE VIENNE AND THE RESIDENTIAL ARCHITECTURE OF LATE FOURTHEENTH-CENTURY DUBROVNIK

MATKO MATIJA MARUŠIĆ

Summary

Residential architecture of the fourteenth century is a less explored chapter of Dubrovnik's architectural heritage. The preserved fund of monuments from the mentioned period is negligible, and the written sources have yet to be systematically studied, like those regarding the fifteenth and the first half of the sixteenth centuries. As a contribution towards gaining a complete picture of the appearance of a "house in the city" (according to the title of Nada Grujić's book published in 2013), the paper analyses the house built in the 1380s on Prijeki Street, the central communication of St. Nicholas *sexterium*. Contracts for the purchase of land, construction and furnishing of the house and, finally, its sale, reveal an important and for the studied period rarely documented example of a business-investment project signed by master Jean Antoine (first mention in 1351, died in 1392). The son of immigrants from the French city of Vienne and one of the leading builders and stonemasons of his time in the Dubrovnik area, Jean built a house for the wealthy merchant Stojko Stanislavić. Based on unpublished archival sources, the text examines the design characteristics of the building, the layout of the rooms and the interior wooden equipment made by the Dubrovnik carpenter Sergol Miroslavić. The house in question is set within the broader picture of the St. Nicholas *sexterium* and previous knowledge about that part of the city, where representative residential architecture is not expected before the second half of the fifteenth century. Prijeki Street, as discussed in the text, became a place of prominence for wealthy citizens decades earlier, primarily through the appearance of their houses, which were designed and furnished by leading Dubrovnik builders.

